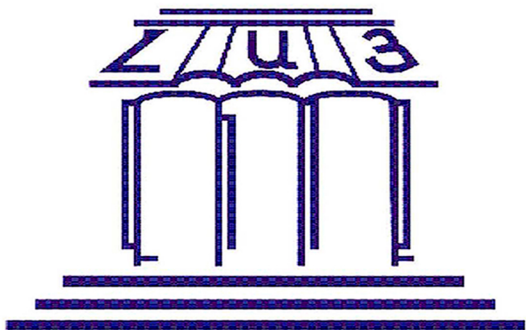

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

372.91
4-98

Ն. ԿՐՈՒՊՍԿԱՅԱ

ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԵԶԸ
ԳՅՈՒՂՈՒՄ

ՄՈՍԿՎԱ 1925

0120-10

370
2053-40

372.21
4-98

1004
15311

ՄԱՆԿԱԴԱՐՏԵԶԸ
ԳՅՈՒՂՈՒՄ

ՄՈՍԿՎԱ

1925

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ ՌՈՒՍ. Ս. Խ. Հ. ԼՈՒՍԺՈՂԿՈՄԱՏԻՆ ԿԻՑ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐ. ԲՅՈՒՐՈՅԻ

24 MAY 2013

Н. КРУПСКАЯ

ДЕТСКИЙ САД В ДЕРЕВНЕ

Издание Армянск. Ц. Б.
при Совнацмене НКП.

Սոցիալիստական Խորհրդային Հանրապե-
տությունների Միության մեջ գյուղական
ազգաբնակչությունը քաղաքային ազգաբնա-
կությունից 5 անգամ ավելի է: 1923 թվի
վիճակագրական տվյալների համաձայն ամ-
բողջ Միության մեջ ապրում են 133 միլ.
բնակիչ, դրանից գյուղերում—111 միլիոն,
իսկ քաղաքներում—22 միլիոն: Այս թվերը
մի անգամ ևս ապացուցում են, վոր վոչ
մի բոսյե չպետք է մոռանալ գյուղի խո-
շոր դերը մեր յերկրի ամբողջ կյանքում, և
վոր ՍԽՀՄ ապագան կախված է նրանից,
թե ինչ ճանապարհով կնթանա գյուղը: Ուս-
տի և գյուղում տարվող աշխատանքին պետք
է հսկայական տեղ տրվի: Կուլտուրական աշ-
խատանքի բոլոր տեսակները պետք է հար-
մաբեցվին գյուղին, անհրաժեշտ ուղադրու-
թյուն դարձնելով նրա վրա: Խնդիրը այս-
պես է զրվում նաև նախադպրոցական կը-
թության նկատմամբ:

Գյուղում աշխատանք տանելու համար ամենից առաջ պետք է պարզել, թե ինչ է իրենից ներկայացնում ժամանակակից գյուղը. Մի ժամանակ նարոդնիկները իդեալականացնում էին գյուղը, յերեվակայում ե-յին, վոր գյուղացիք բնածին սոցիալիստներ են, վոր նրանց հոգեբանությունը կոլեկտիվիստական է, ուստի և ուսս գյուղի համար թռիչքը դեպի սոցիալիզմի թագավորությունը չափազանց հեշտ է:

Այդ յերեվակայություններին վաղուց վերջ է տրված. ճորտատիրական իրավունքի ժամանակաշրջանում գյուղը իրենից ներկայացնում էր իսկապես վոր մի միացյալ ֆերոնտ հանդեպ կալվածատերի, և նարոդնիկների (վորոնք մեծ մասամբ կալվածատիրական միջավայրի ծնունդ էին) աչքին բնականաբար դարձնում էր ամենից առաջ այդ միացումը: Լեվ Տոլստոյը, վորը այնքան սրատես էր և դիտող, «կալվածատերի առավոտը» իր գարմանալի պատմվածքի մեջ տվել է ճորտատիրական գյուղի պատկերը:

Չքավոր գյուղացին, վորի խրճիթը փուլ է գալիս և սպառնում է նրան տակով անել, չի ցանկանում ուրիշներից փայտեղեն խնդրել, ուրիշների առաջ խոնարվել, այլ գերադասում է խորտակվել, — այդ ամենը ցույց է տալիս, թե այն ժամանակ ինչ էր ներկայացնում իրենից գյուղը: Իսկ այդ ժամանակվանից մինչև որս շատ ջուրե հոսել: Հետզհետե, յերբ գյուղացին ավելի շատ սկսեց արտադրել վոշ միայն իր սեփական գործածության, այլ և շուկայում վաճառելու համար, — ավելի ու ավելի պարզ ցուցադրվեց գյուղացու մանր սեփականատիրական դեմքը:

Բանվորները գործարանում աշխատում են միասին մի ընդհանուր ծրագրով, աշխատանքը և արտադրության պայմանները, ինչպես և շահերի նույնությունը նրանց մեջ կրթում է հասարակական ինստիտուտ և զգացումներ, հասարակական ունակություններ, ստեղծում կոլեկտիվիստական հոգեբանություն: Մանր արտադրողը, ընդհակառակը,

աշխատում ե մենակ, նա պետք չի գտնում
կազմակերպություն, նա անվստահություն
ե նայում ամենքի վրա: Յեթե բանվորի
հոգեբանությունը կարելի ե արտահայտել
«բոլորը մեկի համար, մեկը բոլորի համար»
լոզունգով, — մանր արտադրողի հոգեբանու-
թյունը արտահայտվում ե այսպես՝ — «ա-
մեն մարդ իր համար, միայն աստված ե
բոլորի համար»:

Պատմական պայմանները, ճորտատիրա-
կան իրավունքը և հետո կալվածատերերի
սնտեսական ու քաղաքական բռնությունը
ուսու գյուղացուն դարձրել են նաև սգետ,
անոտիապաշտ, անգրագետ:

Գյուղը — այդ մի վայր ե մանր արտա-
դրողների, վորոնք միասին են ապրում, սա-
կայն վոչնչով միմիանց հետ կապված չեն:

Անսահման հնարավորությունների և ան-
գրագետների, միմիանցից անջատ ապրող
բնակիչների — մանր արտադրողների յերկիրը
— սոցիալիստական յերկիր չե:

Սոցիալիզմը կառուցվում ե կոլեկտիվիզ-

մի վրա, բոլոր ուժերի միություն վրա՝
ծրագրային աշխատանք տանելու, ընդհա-
նուր միասնական նպատակների հասնելու
համար:

Իսկ ի՞նչ են ասում կոմունիստները,
ի՞նչ պետք ե անել:

Կոմունիստները ասում են. «Այո, մենք
գիտենք, թե իրենից ինչ ե ներկայացնում
ժամանակակից գյուղը, բայց մենք նաև
գիտենք, վոր Հոկտեմբերյան Հեղափոխու-
թյունը գյուղացիությանը ամուր միացրեց
բանվոր դասակարգի հետ, և բանվոր դա-
սակարգը գործ կը դնի իր բոլոր ուժերը,
իր ամբողջ իշխանությունը, վորպեսզի հետ-
գհետե, յերկար ու համառ աշխատանքով,
գյուղացիներին դարձնի գրագետ, հասկա-
ցող, վորպեսզի ստեղծի այնպիսի պայման-
ներ, վորոնք գյուղացիներին մղեն դեպի
միություն. բանվորները կուժեղացնեն ի-
րենց դաշինքը գյուղացիության հետ, քա-
ղաքականապես նրանց կը ղեկավարեն, միշտ
կաշխատեն իրենց իդեյական ազդեցությամբ

տակ պահել նրանց,—և այդպիսով հասած կլինեն առաջադրած նպատակին:

Վորպեսզի գյուղացիները սովորեն միմիանց հետ միանալ, պետք է նրանց մեջ ամենալայն կերպով զարգացնենք կոոպերացիայի ամեն տեսակները: Կոոպերացիան պետք է այնպես դնել, վոր գյուղացին գրեթե նրա մեջ մտնի իր շահից զրգված: Յեվ այն ժամանակ մանր տնտեսությունների կամավոր միացման գործը արագ քայլերով առաջ կը գնա: Կոոպերացիան արագ կապ է հաստատում պետական խոշոր արդյունաբերության և գյուղական տնտեսության միջև և տնտեսական բազա է ստեղծում բանվորների ու գյուղացիների զոդման համար:

Քաղաքական կազմակերպության շրջանում ևս ճանապարհը պարզ է:

Մեր սովետական սահմանադրության մեջ քաղաքական դաշինքը բանվոր դասակարգի և գյուղացիության միջև արդեն կնքված է:

Մնում է միայն խորհուրդների միջոցով խորացնել այդ միությունը:

Վերջապես, յերկրորդ հարցը, վոր պետք է ոգնի գյուղացուն կոոպերացիայի խնդրում, բանվորը հետ միասին քաղաքական և միասնական կազմակերպության մեջ լինելու գործում,—այդ՝ գրագիտությունը զինվելն է, գրքից, նրան անհրաժեշտ գիտելիքներից ոգտվելու կարողությունն է: Պետք է գիտակից դարձնել նրան, ոգնել նրան հասկանալու կոոպերացիան, ըմբռնելու բանվոր դասակարգի հետ իր ունեցած քաղաքական դաշինքի հաշմակությունը: Անհրաժեշտ է նաև վարակել գյուղացուն բանվոր դասակարգի կուլեկտիվիստական տրամադրություններով:

Իր վերջին հոգվածում կոոպերացիայի մասին Վլադիմիր Իլիչը գրել է, վոր այժմ մեր առաջ հսկայական կարեվորություն ունեցող մի հարց է զրված, այդ—կուլտուրական աշխատանքն է գյուղացիության համար. «Կոոպերացիայի լրիվ կիրառման դեպքում մենք արդեն յերկու վտրով կանգնած կլինենք սոցիալիստական հողի վրա»,—գրել է նա: Բայց լրիվ կոոպերացիայի կիրառ-

ման այդ պայմանը իր մեջ պարունակում
է գյուղացիութեան (հատկապէս գյուղացի-
ութեան, վորպէս հսկայական մի մասսայի)
մեծ կուտուրականութիւն. կոռուպցիայի
այդ լրիւ կիրառումը անհնարին և առանց
կուտուրական մեծ հեղափոխութեան:

Կուտուրական աշխատանքը գյուղում
պետք է տարվի տարբեր ուղիներով, այդ
աշխատանքի բոլոր տեսակների կիրառումով:
Նա պետք է տարվի նաև մանկական նա-
խադպրոցական հիմնարկների միջոցով:

Յերբ բոլոր կուտաշխատավորները հետզ-
հետէ ավելի և ավելի խորը կը զգան այդ
աշխատանքին մասնակցելու անհրաժեշտու-
թիւնը, մի՞թէ նախադպրոցական հիմնարկ-
ների աշխատավորները մի կողմ կը քաշվեն
և չեն մասնակցի շարժմանը:

Ի՞նչ կարող է տալ մանկապարտեզը գյու-
ղին:

Նախ կանգ առնենք այն հարցի վրա, թե
ի՞նչ կարող է տալ մանկապարտեզը գյու-
ղացի յերեսային: Ամենից առաջ, ման-

կապարտեզը շատ բան կարող է տալ՝ յե-
րեսանների առողջապահութեան իմաստով:
Չի կարելի անտարբեր նայել այդ հարցին:

Առաջվա տվյալներով, Ռուսաստանում
մինչև հինգ տարեկան հասակ ունեցող յե-
րեսանների կեսը մեռնում եր: Կարծում
եմ, վոր այժմ դրութիւնը չի բարվոքված,
այլ, ընդհակառակը, ավելի վատթարացել է,
և մասնավորապէս գյուղում:

Մանկապարտեզը գյուղում պետք է ա-
մեն կերպ հոգա գյուղացի յերեսանների ա-
ռողջութեան մասին, նրանց մեջ պարգայնե-
լով առողջապահական սովորութիւններ, հոգ
տանելով նրանց հագուստի, նրանց սնունդի,
նրանց կազդուման մասին:

Մյուս խնդիրը—յերեսաններին տալ ու-
նակութիւններ, թե ինչպէս կարելի է ապ-
րել ու աշխատել միասին:

Յես տեսել եմ մանկատներ Շվեյցարիա-
յում և Ֆրանսիայում: Այնտեղ սովորեց-
նում են միայն լսել և աշխատել առանձին:
Անհրաժեշտ է մանկապարտեզի աշխատանքը

այնպես կազմակերպել, վոր յերեխաները սկզբում փոքր խմբերում և հետզհետե ա՝ վելի մեծ խմբերում միշտ կատարեն ընդհանուր և կազմակերպչական աշխատանք:

Տնակ շինիր, պարտեզ շինիր, բայց վո՛չ մենակ, այլ յերկուսով, յերեքով, չորսով: Խաղա վո՛չ թե մենակ, այլ միասին, սովորիր վոչ թե մենակ, այլ ուրիշների հետ միասին:

Մոնտեսորիի սխառեմը նրանով է վատ, վոր նա անշատում է յերեխաներին: Շատ բան կարող է տալ խաղը՝ միասին գործելու սովորության իմաստով: Այստեղ պետք է խաղերի խիստ ընտրություն անել, պետք է կուլտուրացնել խաղերը, վորոնք զորացնեյին «բոլորը մեկի համար, մեկը բոլորի համար» որենքի կիրառման կարողությունը, վորոնք սովորեցնեյին գործել միասին, նկատի ունենալ ընդհանուր նպատակներ և ընդհանուր շահեր:

Այն խաղերը, վորոնք տեղի յեն ունենում կամանդայի ուժով, առանց ներքին զբավչության, — շատ քիչ արժեք ունեն:

Յերրորդ խնդիրն է — զարգացնել դիտողականությունը, տեսնելու կարողությունը, ստուգել իրենց դիտողությունները ուրիշների դիտողություններով, դրանց ճիշտ պատկերացնել, յերեխաներին սովորեցնել գտնել յերեվույթների պատճառները: Այս բոլորը յերեխաներին մատերիալիստական ավելի լավ ուղղություն կը տա, քան վորևե այլ բան:

Յե՛վ վերջապես, չորրորդ խնդիրը — այդ այն է, վոր պետք է յերեխաներին վորքան կարելի է շատ տալ կոլեկտիվիստական ապրումներ: Գրավիչ հետաքրքիր պատմվածք միասին լսելը, խմբական յերգը, մասնակցությունը տոնակատարություններին, ընդհանուր ուրախությունը և վիշտը չափազանց մոտեցնում են յերեխաներին:

Այս բոլորի համար պետք չեն մեծ միջոցներ, այդ բոլորը շատ լավ կարող է անել ամենաաղքատ, ամենահասարակ մանկապարտեզը՝ լավ հրահանգված կոմսոմուլկայի գլխավորությամբ:

Մանկության տպավորութիւնները հետ-
քերը պահպանւում են մարդու ամբողջ
կյանքի ընթացքում: Մանկական ապրում-
ները ազդում են նրա հետագա կյանքի
վրա, նրա ապագա ամբողջ աշխատանքի
վրա, թեյեւ հաճախ նրանք պահպանված
են լինում անգիտակից մտապատկերներ
շրջանում: Մարդ կարող է մոռանալ դրանց,
բայց դրանք, հակառակ նրա կամքի, հաճախ
վորոշում են նրա արարքները:

Այսպես ուրեմն, անհրաժեշտ է գյու-
ղական նախադպրոցական հասակ ունեցող
յերեխաներին տալ ապրումների մի պա-
շար, վորոնք կարողանային նրան ոգնել ա-
պագայում դառնալ ակտիւ աշխատողներ՝
կոոպերացիայի խնդրում, մանր տնտեսու-
թիւնները միացման գործում, գյուղը դեպի
կոլեկտիւիստականութեան ճանապարհը մը-
ղելու գործում: Սա՛ է, վոր մանկապարտեզը
տալ կարող է գյուղացի յերեխաներին:

Բայց նա կարող է շատ բան տալ նա-
յեւ չափահաս ազգաբնակչութեանը: Յեթե

գյուղացին մինչև վոսկորները ծուծը լցված
է ինդիւիդուալիստական հոգեբանութեամբ,
ապա ուրեմն այդ ավելի մեծ չափով կարե-
ւի է ասել ամուսնացած գեղջկուհու մասին,
վորը ամբողջ շահերը պարփակված են սե-
փական տնտեսութեան նեղ շրջանակում:
Ամուսնացած գեղջկուհիները շատ ավելի
խավար են, հասարակականորեն շատ ավելի
ոտար ելեմենտ են իրենցից ներկայացնում:
Կան, իհարկէ, բացառութիւններ, բայց այս-
պես է ընդհանուր առմամբ: Այսպես չպետք
է շարունակելի. գեղջկուհուն պետք է դուրս
բերել իր պարփակված դրութիւնից և մաս-
նակից անել տալ հասարակական աշխատան-
քին, յեթե մենք ցանկանում ենք նրան տա-
նել սոցիալիզմի ճանապարհով:

Գյուղական մանկապարտեզը հնարավորու-
թիւն է տալիս մոտենալ սեփական շահերով
տարված գեղջկուհուն և նրան հետաքրքրել հա-
սարակական շահերով: Մանկապարտիզային
աշխատավորի նպատակը պետք է լինի—գոր-
ծի կանչել և կազմակերպել գեղջկուհիներին

մանկապարտեզի շուրջը աշխատանք տանելու, հնարավորութիւնն տալ գեղջկուհուն զգալու, վոր ինքը հասարակական աշխատող է: Այս դժվար աշխատանք է, վոր պահանջում է մեծ ուշադրութիւն, մեծ համառութիւն: Բայց գեղջկուհուն մասնակից անել տալով մանկապարտիզային աշխատանքներին, մենք նրան նվաճած կլինենք կին բաժնի աշխատանքների համար, հասարակական ավելի պատասխանատու աշխատանքի համար: Մենք նրան դուրս ենք բերում իր ձանձրալի մեկուսացումից: Մայր-գեղջկուհու միջոցով մենք կգտնենք ուղիղ ճանապարհը՝ կովելու գյուղական խավարի ու անտարբերութեան դեմ...

Մեծ, անհրաժեշտ աշխատանք է այս, վոր կարող է խանդավառել մանկապարտիզային աշխատավորներին, նրանց արիւթիւնն և եներգիւ շնորհել:

Հանձնվում է տպագրության

«ՆՈՐ ԴՊՐՈՑԻ ՃԱՆԱՊԱՐՀԻՆ»

(Ժողովածու, մոտ 500 էջ, մեծագիր)

ՊԱՆԱՋՆԵՐՆ ՈՒՂԵՆԻ

Москва, Армянск. ЦБ при Совнацмене НКП.

ԳԻՆՆ Ե 10 Կ.